

Praktiske utfordringer med avfallsplaner for småbåthavner

Fritidsbåtkonferansen i Haugesund 14. april 2016

av

Håvard Bjordal - Miljøsjeff i Bergen kommune

BERGEN
KOMMUNE

Innlegget vil belyse litt om ....

- *Avfall og sjø - historikk og bakgrunn*
- *Avfall er knyttet til trivsel, helse og vår egen sikkerhet*
- *Krav og hjemmel om avfallsplaner for småbåthavner*
- *Hvordan skulle vi gripe fatt i utfordringen – behov for registrering*
Samarbeid med KNBF – lokalkjente
- *Proessen, hva fant vi – felles avfalls plan og veien videre*
- *Refleksjoner om nytteeffekter – foreløpig oppsummering*

- X. Der Schloß.
- II. Sittenstein.
- C. Martin, Der Teutische Landt kirch.
- Da. Der Bülenderker Azten Stadt besitzung.
- F. Der Teutische Landt Rhodische und hant.
- H. Hülser, von Vorwand.
- G. Martin.
- II. Zugang der Stadt von der Teutischen Seite.
- I. Ad N. Cronen.
- K. Fandrich von Schick.
- L. Hospital von der Teutischen.
- M. Spital der Stadt.
- N. Der alte Kirch, selte Gasse.
- O. Der Stadt Kirch.
- P. Ein guttes Irch.
- Q. Der Stadt markt, vormal.
- R. Die Mager, im Punkt doppel porten.
- S. Der Fisch markt.
- T. Ertliche Hantwerker garte.
- V. S. Johansen walt.
- X. Die wasser, Vorwand indet.

Bergen i det 16de Aarhundrede.

Håndtegning af S. Zornen - 1671

af. 6

Bergen en gammel og historisk by som gjennom Hansanettverket også var en storby i Middelalderen.

Byen var på 1600-tallet fremdeles Nordens største by med 15.000 innbyggere innenfor et vel avgrenset område.

BERGEN
KOMMUNE

Avfallshåndtering er knyttet til trivsel og helse = TRYGGHET

- Den 7. mai 1718 oppnevnte Magistraten en gruppe på ni personer som skulle:
- *”tage udi øgesiuun alle de Stæder som er beqvemme til U-Reenlighedens henkastelse, og give deris Skiøn hvor det kunde være tienligst og best for Indbyggerne at samme u-Reelighed på beqvemme Stæder uden for Lunggaards Vandet kunde blive henkastet eller bortfløtt”*

Forslag til anordning:

- | *”u-reenlighed at henlegge, nedkaste eller udbære paa Gader og Stræder, Almindinger”*
- et forbud mot å legge fra seg, kaste eller bære ut ”urenlighet” på gater, streder, almenninger, Torget eller på andres grunn, fortau eller kjellere. Forbudet skulle gjelde hele døgnet og inkludere alle og enhver – uten hensyn til stand, stilling, alder eller tilstand.

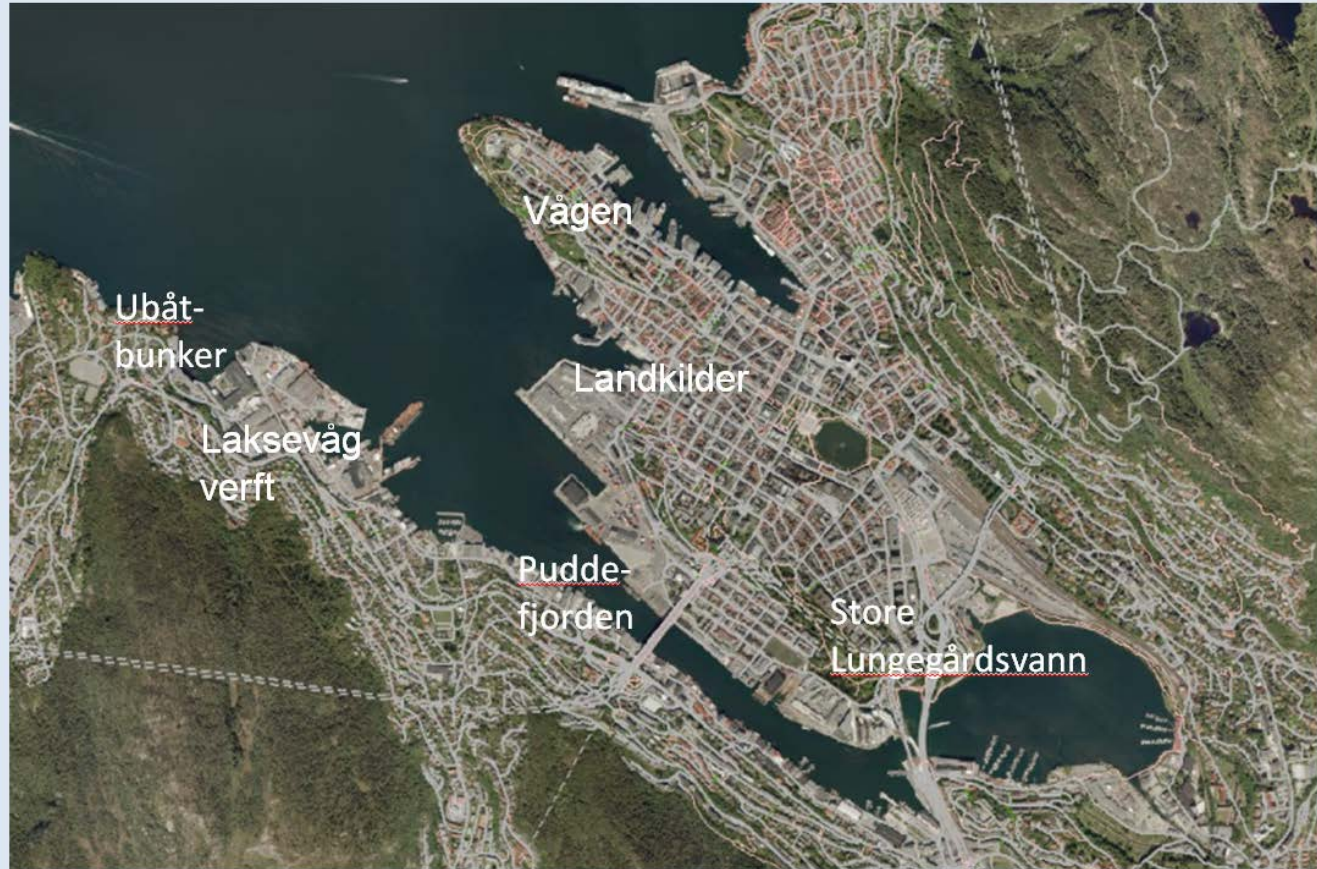
Forslag til straff:

- Første gang forseelse - tre lodd sølv, andre gang det dobbelste, tredje gang det tredobbelte. De som ikke kunne betale fikk etter første gang ”fengsel på vand og brød”, andre gang med halsjernet og trede gang med ”ydermeere Straf” etter politirettens vedtak. Barn under 14 år skulle straffes med ris, enten av skolemesteren eller foreldrene. Ved gjentakelse ble også foreldrene straffet med bøter!

Tiltaksområde Renere havn Bergen

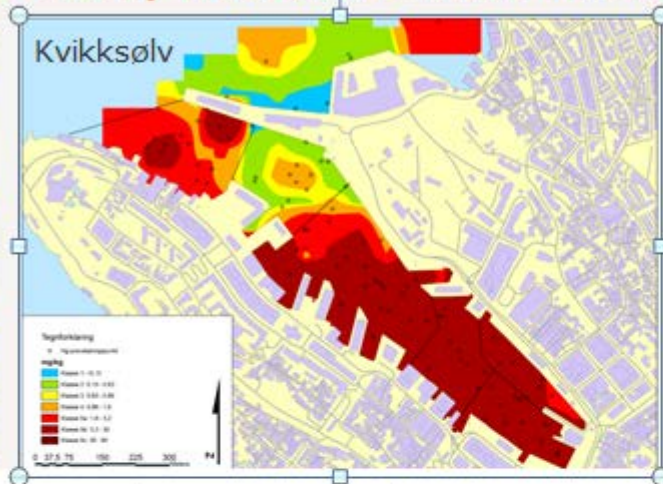
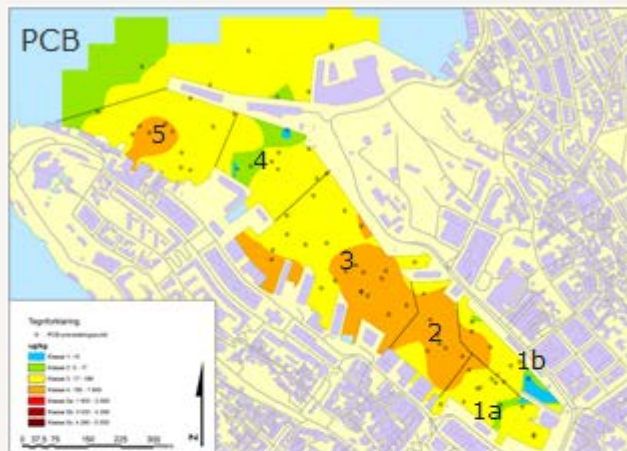
Resultater

Rundt 3000 katalogiserte funn –
vi har gravd 1/10.000 av Vågen

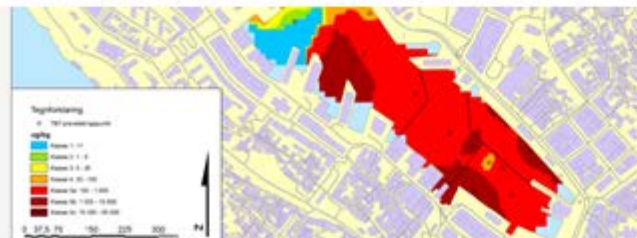
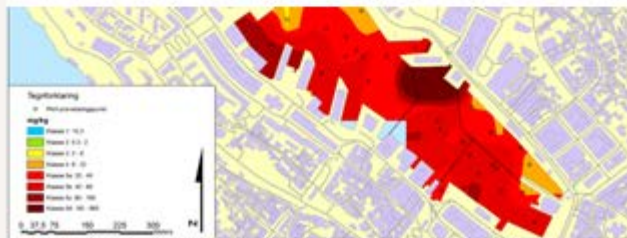

Konsentrasjoner i sediment (0-10cm) klassifisert etter TA2229/2007

Klasse 1	Klasse 2	Klasse 3	Klasse 4	Klasse 5
Bakgrunn	God	Moderat	Dårlig	Svært dårlig
Bakgrunnsnivå	Ingen toksiske effekter	Kroniske effekter ved langtids eksponering	Akutte toksiske effekter ved korttidseksponering	Omfattende akutte toksiske effekter

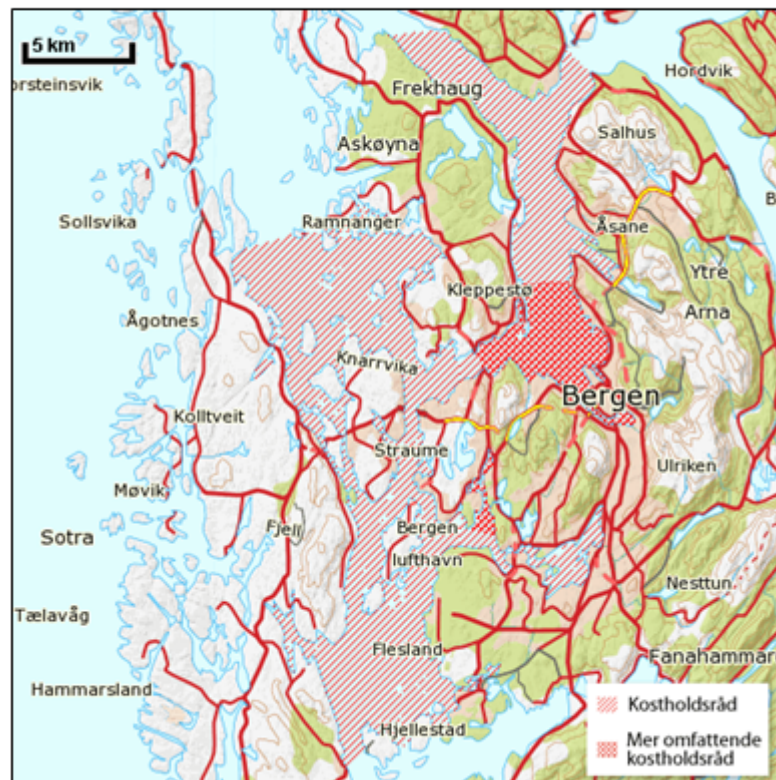
Kostholdsråd

Alle frarådes å spise:

- ål og fiskelever
- dypvannsfisk
- brunmat fra krabbe

Gravide og ammende bør ikke spise:

- torsk og annen mager fisk

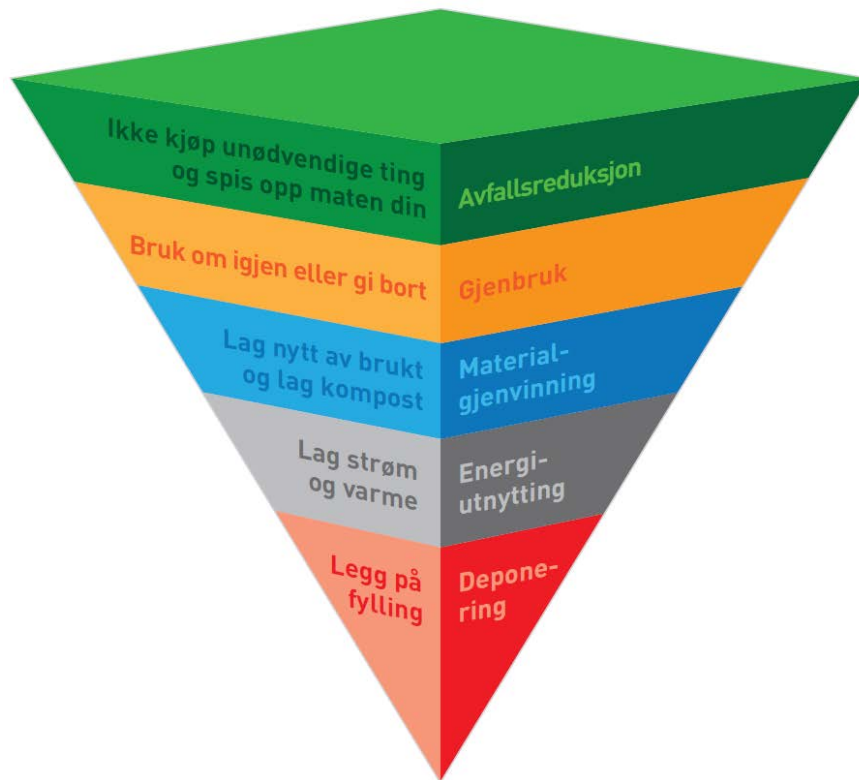

Avfallspyramiden reflekterer EUs rammedirektiv for avfall og norsk avfallspolitikk

Prioriteringer:

- Avfallsreduksjon
- Hindre spredning av miljøgifter/farlig avfall
- Tiltak mot marin forurensning, ordning for fritidsbåter og fiskeriredskap
- M.m.

Plikten til å utarbeide avfallsplaner for småbåthavner

- **Norge forpliktet etter EUs rammedirektiv for avfall**
- **Forurensningsforskriften § 20 ble justert 3. okt. 2013. Plikten hjemlet i norsk lov.**
- **Miljødirektoratet øverste myndighet**
- **Fylkesmannen instruerer alle kommuner til å registrere sine småbåthavner og utarbeide en felles avfallsplan for disse**
- **Kommunen skal oversende fylkesmannen en samlet plan for godkjenning.**
- **Fylkesmannen fører tilsyn**
- **Rullering hevert 3. år**

§ 20-1. Formål

Dette kapitlets formål er å verne det ytre miljø ved å sikre etablering og drift av tilfredsstillende mottaksordninger for avfall og lasterester fra skip, og å sørge for at avfall og lasterester fra skip blir levert til mottaksordning i havn.

§ 20-2. Virkeområde

Dette kapitlet gjelder

- a) alle norske og utenlandske skip, herunder fiskefartøy, fritidsbåter, krigsskip, militære hjelpefartøy eller andre skip som eies eller drives av den norske eller av en utenlandsk stat, som anløper norsk havn,
- b) alle norske havner som normalt anløpes av skip som omfattes av bokstav a.
- c) Avsnitt III Melding og levering av avfall og lasterester gjelder for norske skip som anløper havn innenfor EØS-området.

Mer informasjon

MILJØ-
DIREKTORATET

VEILEDER

M-147/2014

Miljødirektoratet, se

<http://www.miljodirektoratet.no/Documents/Nyhetsdokumenter/M147.pdf>

Miljøkommune, se

<http://www.miljokommune.no/Temaoversikt/Forurensing/Avfall/Avfallsplaner-i-havner/>

Veileder til utarbeidelse og godkjenning av avfallsplaner i havner

Utdypning av forurensningsforskriften kap.20

BERGEN
KOMMUNE

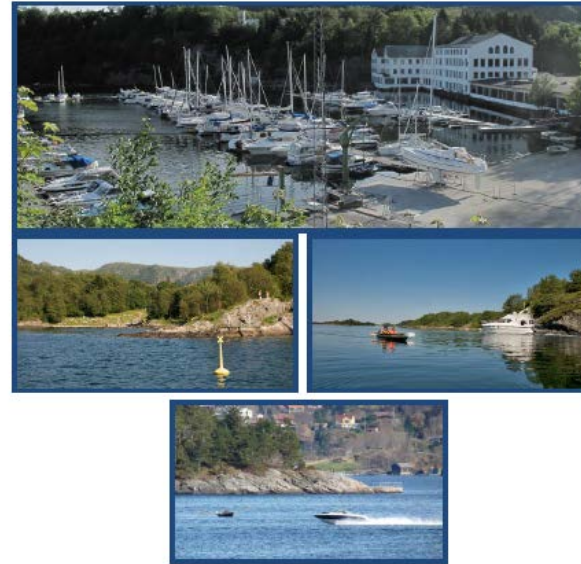
Bergen kommunes undersøkelse fra 2009 (Norconsult):

Kommunen har ca 5000 fritidsbåter

Ca. 50-60 småbåthavner

Adresser og kontaktpersoner manglet

Beskrivelsene uegnet for avfallsplaner

SMÅBÅTHAVNER, BÅTUTFART
OG FRILUFTSLIV PÅ SJØEN

BERGEN
KOMMUNE

Behov for ajour oversikt, hvor og antall småbåthavner i Bergen?

Drøfting og samarbeid:

Kongelig Norsk Båtforbund – KNBF

Bergen og Omegn Friluftsråd – BOF

Bergen og Omland Havnevesen – BOH

Fylkesmannen i Hordaland – Klima- og miljøavdelingen

(Bergen Interkommunale Renovasjonsselskap – BIR)

Høsten 2014 inngått avtale mellom Bergen kommune og KNBF (Vest)

- Registrering og beskrivelse av alle småbåthavner
- Utarbeiding av felles avfallsplan, utsending, oppsummering og rapportering
- (Senere også: Registrering av større kaianlegg)

Bergen kommune finner KNBFs «miljøbrosjyre» nyttig og relevant på flere områder innenfor marin forsøpling

BERGEN
KOMMUNE

Kommunens støtte til revisjon av brosjyren gir mulighet til bruk materiale i arbeidet med avfallsplaner, kampanjer om marin forurensning m.m.

10 AVFALLSPLAN

Avfallsplan for båthavna

Å utarbeide en komplett Avfalls- og Beredskapsplan for en båtforening krever at en har satt seg inn i både lovverk og krav som stilles. KNBF har laget en folder som enkelt beskriver denne prosessen. Det er også utarbeidet en «verktøykasse» for KNBF medlemsforeninger. Denne pakken inneholder:

1. Veiledning
2. Mal for «Avfalls- og Beredskapsplan» for båtforeninger uten opplagsplass
3. Mal for «Avfalls- og Beredskapsplan» for båtforeninger med opplagsplass
4. Mal for «Oppslag i båtforeningen»

58

HILSEN FRA

Bergen kommune

Bergen kommune har vel 80 småbåthavner med ca. 5.000 fritidsbåter. I Bergen skal miljøhensyn være et overordnet prinsipp for virksomhet og planlegging. Klimaseksjonen medvirker til å samordne kommunens klima- og miljøarbeid. Seksjonen har også vært ansvarlig for samarbeidet med KNBF. Klimaseksjonen finner at miljøveilederen «Et bedre båtliv – på naturens premisser» gir et godt og viktig budskap om hvordan vi bør oppføre oss på sjøen.

Vi ønsker god tur til alle sjøfarende og er glade for at alle bryr seg og vil ta vare på vår fine kystnatur!

BERGEN KOMMUNE

BERGEN
KOMMUNE

Funn:

- **Totalt 84 småbåthavner (> 10 båtplasser) registrert i Bergen**
- **Totalt 5025 båtplasser**
- **57 med kontaktperson og adresse (27 uten !)**
- **Ca. halvparten av havnene med landplass**
- **29 av 84 med en form for avfallsordning**
- **Flest små båthavner <50, bare 17 > 100**
- **Av 84 havner er 10 på kommunal grunn, men ikke kommunalt drevet**

BERGEN KOMMUNE

Rapport

Kartlegging av småbåthavner i Bergen Kommune høst 2014

1. Sammendrag
2. Bakgrunn
3. Organisering
4. Prosjektfaser
5. Kritiske suksessfaktorer
6. Havneoversikt

Bergen/Oslo, 1. juni 2015

Kongelig Norsk Båttorbund (KNBF)

Magnus Vabø – Jørg-Eyvolf Fagerhaug - Endre Solvang

Side 1 av 89

BERGEN
KOMMUNE

Noen organiserte småbåthavner, men mange uformelle ansamlinger av småbåter

Båtforening/båtlag: MILDE BÅTLAG
Besøksadresse: SKIPANESVEGEN 12
Postadresse: 5259 HJELLESTAD
E-post:
Nettportal: www.mildebatlag.org
Org. Nr.:
Kontaktperson: GEIR LASSE TARANGER
Adresse: VÅKLEIVÅSEN 190, 5155 BØNES
Telefon: 90111596
E-post: geir@imr.no
GPS: 60 11 59,8 – 5 16 1,8
Båtplasser: 60
Landplass: JA + BÅTHUS
Avfallshåndtering: JA
Avfalls og beredskapsplaner: NEI
Sist oppdatert: 31.12.14

Side 16 av 89

Båtforening/båtlag: «BÅTHAVN LAKSEVÅG»
Besøksadresse: V/ LAKSVÅG GAMLE FERGEKAI
Postadresse:
E-post:
Nettportal:
Org. Nr.:
Kontaktperson:
Adresse:
Telefon:
E-post:
GPS: 60 23 15,3 – 5 17 53,2
Båtplasser: 17
Landplass: NEI
Avfallshåndtering: NEI
Avfalls og beredskapsplaner: NEI
Sist oppdatert: 31.12.14

Side 64 av 89

BERGEN
KOMMUNE

Felles avfallsplan basert på Miljødir.s veileder og tilpasset lokale forhold sendt til havneansvarlig

To avfallsmodeller:

a) Små havner uten landplass:

Avfallet tas med hjem og kildesorteres som annet husholdningsavfall (BIR.avtale)

b) Større havner med landplass:

Eget mottakssystem/miljøstasjon og henteordning (næringsavfall)

Alle småbåthavner som bekrefter at de godtar avfallsplanen blir med i felles søknad om godkjenning hos fylkesmannen

Felles avfallsplan for småbåthavner i Bergen kommune

Utarbeidet første gang	26.11.15
Sist revidert	[Dato]
Sist godkjent	[Dato]
Er det gjort endringer siden forrige godkjenning?	[Nei/Ja, evt. utdyp]

Endringskatalog			
Dato	Kapittel/vedlegg	Endring	Ansvarlig

Avfallsplan for småbåthavner i Bergen kommune

Det er gjennomført en kartlegging av småbåthavner i Bergen kommune i 2014/2015. Denne viser at det er 84 småbåthavner med mer enn 10 havneplasser. Se egen liste vedlagt.

Registreringsarbeidet er foretatt av lokalkjente i regi av Kongelig Norsk Båtforbund – Vest (KNBF-V) i samarbeid med Klimaseksjonen i Bergen kommune. KNBF har også utarbeidet rapporter og oversikter.

Plan for mottak og håndtering av avfall i småbåthavner

Denne planen er forankret i forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 20 (FOR-2004-06-01-931) som omhandler levering og mottak av avfall og resteretter fra skip. Alle kommuner har etter forskriften en plikt til å utarbeide en felles avfallsplan for havner innad i egen kommune, både private og kommunale, som hovedsakelig mottar husholdningsavfall (heretter kalt småbåthavner), jf. forurensningsforskriften § 20-6. Det vil fortsatt være den enkelte havneansvarlige som er forpliktet til å følge opp avfallsplanen.

Småbåthavner som bidrar med nødvendige opplysninger til kommunen og slutter seg til foreslått forslag vil kunne bli registrert med godkjent avfallsplan. De som ikke ønsker seg denne løsningen må i prinsippet lage sin egen plan.

Formålet med avfallsplanen er å verne det ytre miljø ved å sikre etablering og drift av tilfredsstillende mottaksordninger for avfall fra småbåter / lystbåter, og å sørge for at avfall fra disse blir levert til mottaksordning i havnene. Planen omfatter avfall som har oppstått om bord i båten. Forskriftens definisjoner for ord og uttrykk er brukt i denne planen. Krav til innhold i avfallsplanene er gitt i forskriftens vedlegg 1. En kortfattet oversikt over aktuelt regelverk er gitt i punkt 7.

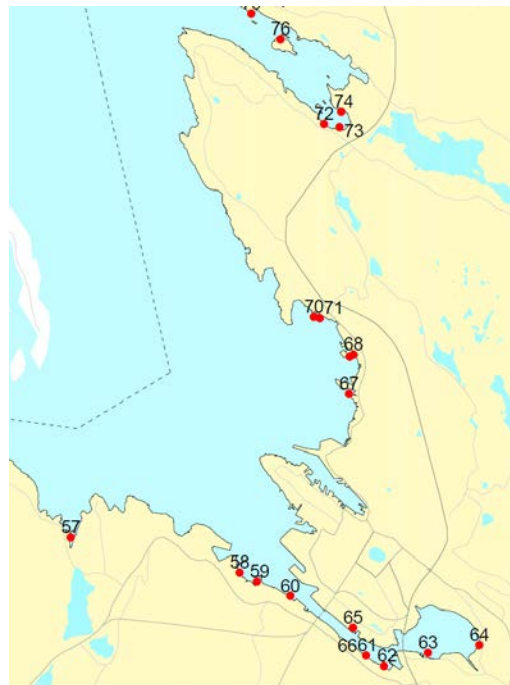
1. Oversikt over havnene avfallsplanen gjelder for

NR.	SIDE	BÅTFORENING/LAG	BESØKSADRESSE
1	10	Båtlag Sagavika	Fanafjellsvegen 397 (Nærmeste adresse)
2	11	Båtlag Hølen (Syd)	

Videre bearbeiding internt i Bergen kommune

- KNBFs registreringer av småbåthavner lagt inn på digitalt kart – VISSIT saksbehandlerværktøy
- Mulighet til vedlikehold og retting
- Ved å klikke på en lokalitet kan ansatte få informasjon om:
  - a) Bilde og beskrivelse av båthavnen
  - b) Liste over kontaktpersoner, adr, tlf. etc.

Refleksjon og oppsummering

- *«Lang og kronglete vei» fra EU-direktiv og forurensningsforskriften §20 til våre lokale og praktiske utfordringer med småbåthavner .....*
- *Vårt samarbeid med lokalkjente og båtvante i KNBF-Vest har gitt oss en uvurderlig oversikt som viser «den virkelige verden» for småbåtfolket i Bergen*
- *Kommunens topografi, mangfoldige kyst med utallige vik og holmer gjør det vanskelig å få oversikt over småbåthavner. De har stort sett fått utvikle seg fritt og tilfeldig. Så langt lite kommunal styring.*
- *Mange små og uformelle båthavner gjør det spennende å se hvordan de formelle krav til avfallsplan vil fungere. Dette må evalueres ved revisjon.*
- *Prosjektene har medvirket til at Bergen kommune for første gang har fått samlet oversikt for småbåthavner. Nyttig også i flere andre sammenhenger som arealplanlegging m.m.*
- *Kommunen har fått et nettverk som kan bedre forholdene for fritidsbåtbukere og samarbeide videre om marin forsøpling ... f. eks. den årlige strandryddedagen*

